

ÖNYÉM A NAGYVILÁG

EGY HÓNAP KRÓNIKÁJA

— Május hó. —

Nem bizonyult valónak Eisenhower tábornok jóslata — Tunéziát illetőleg —, aki a N. S. T. szerint április vége felé azt mondotta, hogy a tunéziai harcok befejezése néhány hétig is eltart: mert május közepén az utolsó olasz és német csapatok feladták az ellenállást. Május első napjaiban Medjez el Babnál és Djebel Bou Aukaz vidékén állottak a tengelycsapatai erős harcokban az angolszász csapatokkal, majd viszonylagos harci szünetről emlékeztek meg a jelentések. A még súlyosabb angolszász támadásra azonban már következtetni lehetett abból, hogy egy május 2-i híradás szerint a gibraltári kikötőt 3 angol csatahajó, 3 repülőgépanyahajó, 4 cirkáló és 8 romboló kísérte 23 hajóból álló szállítókaraván hagyta el. Később a jelentések arra utaltak, hogy Afrika és Szicília között állandó tengeri csata folyik s ez csak a tengelycsapatok utánpótlásáért folytatott küzdelem lehetett. Május 5-én Mateurt kiürítették a tengely csapatai s így az arcvonalat most már Tebourba — Pont du Fahs — a Fkirin-csúcs — Enfidaville északi vidéke jelezte. Az angolszász nyomás fokozódása után sor került Bizerta és Tunisz kiürítésére is — május 8-án — s csak a Bon-félszigeten vált lehetővé a tengelycsapatok védekezése. Május 12-én egy német jelentés közölte, hogy Rommel tábornok nem tartózkodik már Afrikában, egészségének helyreállítása céljából még március 11-én Németországba érkezett. Az utolsó harcokat nélküle vívták meg a német csapatok. Május 14-én aztán az olasz-német csapatok ott maradt töredékei végleg beszüntették a harcot és ezzel Észak-Afrikát az angolszász csapatok elfoglalták.

A semleges sajtó, de a háborús országok sajtója is élénk találgatásba fogott az angolszászok további célja felől, de a hónap végéig semmi olyan kezdeményezés nem történt, amelyből bizton lehetne következtetni az Európát illető hadműveletek kezdőhelyére. Olaszország ellen hatalmas erejű légitámadásokat intéztek az ellenség repülőgépei, de ezek a légitámadások Németországot is éppúgy sújtják. A német és olasz újságok hírei sokszor utaltak arra, hogy az afrikai harcok befejezése után Európa déli szigetei ellen fog támadás indulni s angol hírforrások ezeket a híreket nem cáfolták, ami természetesen nem jelenti azt, hogy valóban innen következik majd be a támadás. Annak a magyar katonai írónak kell legközelebb járnia a valósághoz, aki azt írta, hogy az eddigiek alapján az angolszász erők továbbra is a legkisebb ellenállás irányában választják ki a támadás színhelyét. A Reuter-ügynökség a hónap végén azt írta, hogy az invázió küszöbön áll és színtere Franciaország, a Balkán és néhány más hely lesz. Ez — a lapvélemények szerint — lehet ködösítés is és lehet valóság is, s ahogyan elképzelhetetlennek látszik, hogy a háborús felek előre elárulják legközelebbi hadicéljaikat, úgy lehet az is, hogy éppen ezzel akar-

ják megtéveszteni az ellenfelet. Olaszország mindenképpen számol azzal, hogy az Appenin-félsziget ellen támadás indul, illetőleg először az olasz szigetek ellen vonul fel az angol haderő. Churchill kétizben is nyilatkozott, de mindig a legnagyobb óvatossággal és mindig azzal, hogy minden lépést alaposan meg kell gondolni és jól elő kell készíteni.

A keleti hadszíntéren a Szovjet a kubáni hídfőállás kivételével csak helyi jelentőségű támadásokat folytatott. A kubáni hídfőállás ellen azonban a hó végén egy többnapos csatában igen nagy erőket vetett harcba. A támadás erejének jellemzésére jellemző az a német jelentés, amely szerint öt nap alatt a Szovjet 65 páncélost és 173 repülőgépet veszített.

A távolkeleti hadszíntérről is új harcokról számolnak be a jelentések.

A kínai japán akcióról már a hónap elején voltak hírek s később a N. S. T. közölte, hogy a japánok Hunan és Hupeh tartományokból indítottak nagyarányú támadást. Később már az arcvonal helyzete is tisztázódott a jelentések nyomán s ezek szerint Csukjangtól Amsziangig húzódik mintegy 200 km hosszúságban. A japánok átkeltek a Jangce-folyón is és Csunking felé támadnak.

Attu szigete az Aleuta-szigetcsoport nyugati szigete, amelyet a japánok támaszponttá építettek ki. A japáni szigetek innen légvonalban 2300 kilométernyire vannak. Az amerikaiak május 14-én indítottak ellene támadást s az egész szigetet a hó végére hatalmukba kerítették. A tőle keletre fekvő Kiska sziget a japánok birtokában van.

A diplomácia igen élénk tevékenységbe kezdett májusban. A lengyel-szovjet viszály még nem intéződött el. Sikorski többször is nyilatkozott, de a lengyel területi integritás elvét nem adta fel. Ezenkívül még követelte, hogy bocsássák szabadon a lengyel katonák hozzátartozóinak tízezreit. Moszkva ezzel szemben új emigráns lengyel kormány felállítását kívánja, de egy ankarai híradás arról is szól, hogy a jugoszláv és cseh menekült kormányok felé is ez a kívánsága.

Érdekességnek számított a hó elején Franco békebeszéde. „Ennyi idő után — mondotta Franco — a békére kell gondolni; ki kell küszöbölni a gyűlöletet és közelebb kell hozni egymáshoz a népeket.“ A spanyol államfő beszédére Berlinben az volt a válasz, hogy szó sem lehet a jelen körülmények között a békéről, az angolok pedig a N. S. T. jelentése szerint fagyosan fogadták, mert „olyan államfő megnyilatkozásáról van szó, aki a tengellyel rokonszenvezik“.

A legnevezetesebb s egyúttal a legtöbb találgatásra is alkalmat adó esemény Churchill washingtoni útja volt. Churchill 16 napig tárgyalt Washingtonban Roosevelttel s a tárgyalásokon résztvett többek között lord Beaverbrook, a haditermelési miniszter is. Közben Roosevelt levelet küldött Sztalinnak — május 15-én — s Sztalin a hó végére választ is küldött a levélre. Az üzenetváltás közben szovjetrésről jelentős világpolitikai fordulatot dokumentáltak. A szovjet ugyanis felőszlatta az ú. n. harmadik internacionálét, azaz azt a szervezetet, amely minden országban a bolsevizmus terjesztésének eszköze volt. Ezzel a kommunista internacionálé látszólag megszűnt. Sztalin mindjárt meg is hívta az angol munkáspárt képviselőit Moszkvába. Az angol munkáspárt ugyanis nem szavazta meg a kommunisták felvételét az angol munkáspártba, azzal, hogy külföldről kapnak utasítást magatartásukat illetőleg.

Szalánczi Károly